

СТАНОВИЩЕ

от проф.д-р Димитър Радев-член на научното жури за присъждането
на образователната и научната степен „Доктор”

на Методи Александров Шамоу от Юридическия факултет на СУ
„Св.Кл.Охридски”-научна специалност „Теория на държавата и правото.
Политически и правни учения”

Трудът на докторанта Методи Шамоу е със заглавие „Социалната държава-теоретико-правно изследване” и обхваща 158 страници.Негов научен ръководител е уважаваният учен и изтъкнат специалист в областта на общата теория на правото и на учението и теорията на държавата проф.д-р Лъчезар Дачев.

Можем да кажем,че досега в българската правна литература липсва разглеждането на проблематиката относно социалната държава от гледна точка на правната интерпретация.По този въпрос има известни изследвания главно от политологическа и историческа гледна точка.Така,че в този смисъл,бихме могли да твърдим,че трудът на колегата Шамоу,действително е новост.Авторът сполучливо прави паралел с другото основно направление в доктрината,а именно-теорията за либералната държава.Той сполучливо е разгледал и либералния възглед за устройството и функциите на този тип държава,като сравнява либералните разбирания с тези за социалната функция на държавата.

Г-н Шамоу ясно е формулирал каква е целта на социалната държава,а именно-„да гарантира съхраняването на етносоциалната общност чрез намеса в осъществяването на социалната функция”.Характерното при тази държава е,че самата държава се намесва,акцентира върху социалната сфера.Същевременно,обаче,докторантът прави разлика и със социалистическата държава,при която се извършва преразпределение на собствеността и същевременно(при социалната държава) не се извършва промяна на политическата система.Така разлика е от особена важност,тъй като и сега се намират учени,пък и други,които едва ли не отъждествяват социалната държава със социалистическата държава.

Авторът изтъква, че социалната държава е нов тип държава, чието изграждане не е еднократен акт, а последователен процес на налагането на промени в социалната сфера на буржоазната държава. Социалната сфера, според автора, включва редица дейности - съхраняването на живота и здравето на индивида, създаването на семейство, продължаването на рода, осигуряване на гражданина на прехрана, жилище, труд и образование.

Докторантът набляга на тенденцията на това, което той нарича „интервенционализъм“ на държавата в социалната сфера. Той се състои в ограничаването на свободата на работодателя спрямо работника. На собственика на средствата за производство се вменевява, че той може свободно да ползва работната сила, но в определени граници. Тези граници се изразяват в гарантирането на живота и здравето. Главен механизъм, чрез който се постига това е правото. И в този смисъл, трудът на г-н Шамов се отличава от останалите изследвания по този въпрос, защото той правно-нормативно е формулирал задачите на социалната държава, а не се е ограничил само в интерпретация на общите социални и икономически постановки за социалната държава.

Авторът изяснява и понятието социална политика. Той смята, че социалните политики са управленски решения, чрез които се осигуряват необходимите условия те са факторите за осъществяването на различни дейности, включени в социалните функции на държавата. Особен акцент е маркирането от автора, че всяка държавна политика следва да бъде оправдана и легитимна. А първият легитимиращ фактор е общественият интерес. В правен смисъл, реализацията на социалните права се осъществява чрез нормативно формулирани отношения между гражданина и държавата. Докторантът разглежда и правната характеристика на социалните права. Според него те са преди всичко, изначално, от гледна точка на теорията на правото, субективни права. Много сполучливо авторът въвежда понятието самоизпълнимост и несамоизпълнимост на субективните права. Субективните права са несамоизпълними, когато титулярът трябва да разчита на волята на друг субект за упражняването на своето право. Ето защо, конституционните права, в чийто обхват са социалните аспекти, са, освен несамоизпълними, но и притезателни, защото, според автора, те съдържат изисквания към държавата да изпълни възложените и съобразно основния закон, задължения.

Този аспект от труда заслужава похвала, защото се разграничават различните видове субективни права според един нов класификатор т.е., въвежда се друг критерий.

Стильт на работата е ясен, точен, задълбочен и аналитичен. Авторът не е допуснал съществени или груби грешки. Прилежно и обстойно е очертал проблема, но и го е изследвал и анализирал. Уверено можем да твърдим, че е постигнал целта си - дал е отлична правна характеристика на социалната държава и в този смисъл дисертационният труд е успех както за него, така и за уважавания научен ръководител проф. д-р Дачев.

В заключение считам, че представеният дисертационен труд на Методи Александров Шамов със заглавие „Социалната държава-теоретико-правно изследване“ отговаря на законовите изисквания за присъждането на образователната и научната степен „доктор“ и препоръчвам на научното жури да вземе решение в този смисъл.

18.11.2013.

проф. д-р Змиър Радев
